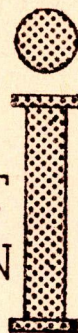

DE PUNTJES OP DE

VAN HET PRACT
HUMAN

SCH
SME

APRIL 1956

Orgaan van de
CENTRALE COMMISSIE
PRACTISCH HUMANISME

SECRETARIAAT:

MAURITSSTRAAT 64

UTRECHT

TELEFOON 22870

DE BOUTER CO DE

THE BOUTER CO DE

DE VERWIJZING.

Onder bovenstaande titel schreef Mej. C.G.Blaauw, leidster van het Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden een artikel, opgenomen in het Tijdschr.v. Maatsch.Werk van 5.2.'56. De strekking hiervan geven we gaarne ter overdenking aan onze raadslieden in de diverse taken van het practisch humanisme.

De aanmelding.

Het zal voor iedere cliënt moeilijk zijn, de stap te ondernemen naar de instantie waarvan hulp kan worden verwacht. Er bestaan bij de cliënt gevoelens van afhankelijkheid, doordat hij iets komt vragen. Hij voelt zich overgeleverd aan een ander.

Wie aangewezen is om hulp te verlenen, zal dit bij het opbouwen van een goede relatie helder voor ogen moeten staan.

"Dit menselijk contact kan ontstaan door innerlijke bereidheid, om degene die tegenover ons zit, te helpen, waarvan altijd het luisteren - het rustig, ontspannen luisteren -, het begin is."

Deze aandacht zal ook de aanvankelijk nerveuse cliënt het gevoel geven dat hij wordt geaccepteerd zoals hij is, en stelt hem beter in staat zijn probleem duidelijk te maken. Dit effenen van de weg naar een oplossing kan voldoende zijn wanneer de cliënt bij ons aan het juiste adres blijkt te zijn.

Moeilijker is het, wanneer dit niet het geval is. Zeggen tegen de cliënt dat wij hem niet kunnen helpen, dat hij elders moet zijn, wekt bij hem het gevoel afgewezen te zijn, en een nieuw contact met anderen zal weer moeilijker worden voor hem. Ook dus, waar wij niet de juiste instantie zijn, is het onze taak de cliënt over zijn angst en het wantrouwen heen te helpen. Zijn ervaring dat hij met deze angst en gereserveerdheid door ons begrepen wil worden, geeft hem de opluchting die gelegenheid biedt tot rustiger spreken.

In deze betere situatie geven we hem de gelegenheid zijn probleem weer te geven, met de opmerking dat wij, indien mogelijk, hem zullen helpen, of zo we dit niet kunnen, zullen bemiddelen om de juiste persoon te vinden die dit wel kan. Dit tevorens kenbaar maken van meerdere mogelijkheden, schept een betere kans om, indien nodig, een cliënt te verwijzen.

Het verwijzen mag geen indruk wekken van afwijzen, afwimpelen. We hebben een draad opgenomen met de cliënt, en hij moet beseffen dat we die draad doorgeven. Het is een introductie bij de ander die hem nog niet kent. Zijn pas gewonnen vertrouwen is alleen nog op ons gericht en niet op derden, en dit laat niet toe dat wij direct initiatieven ontwikkelen om de overgang naar de ander rond te krijgen. Inplaats van direct een afspraak met anderen voor hem te willen regelen, is het goed de cliënt het initiatief te laten zich te melden op het spreekuur van degene waarheen wij hem verwijzen. Een schriftelijke introductie met een korte duidelijke uitleg van zijn geval, is voor de cliënt een tastbaar bewijs van onze medewerking.

In geval van verwijzing zal het ook de cliënt duidelijk moeten zijn waarom hij werd verwezen, en dat wij na een langer contact met hem aan de betrokken instantie, met zijn goedvinden, een rapport of toelichting geven.

Wanneer verwijzen we?

Een vraagstuk op zichzelf, waar schrijfster van het artikel nadrukkelijk op wijst.

Zijn we te actief, te zeer ingesteld op direct handelen, dan forceren we de groei van een gezonde relatie. Eveneens bij onvoldoende inzicht in de mogelijkheden, bij een tekort aan kennis, komt een goed gesprek niet uit de doeken. De cliënt ondergaat ongetwijfeld de gevolgen hiervan, blijft gereserveerd en passief. Inplaats dat we hem vragenderwijs in het vormen van een mening over zijn probleem betrekken, kan het zijn dat we hem hiertoe onbekwaam achten, met het gevolg dat hij in een beslissing wordt getrokken die niet tevens de zijne is. Een te grote activiteit onzerzijds, waardoor we de cliënt te spoedig verwijzen na een oppervlakkig contact.

Anderzijds is er soms het gevoel dat we onmisbaar zijn voor de cliënt: "Hij heeft zoveel vertrouwen in ons, mogen we hem dan wel wegsturen?" We laten het geval sudderen, zonder er ons rekenschap van te geven dat ons contact niet te sterk mag worden, dat we niet onmisbaar worden voor de cliënt en ... dat hij dat niet voor ons mag worden! Kunnen we niet metterdaad helpen, dan is tijdige verwijzing voorgeschreven, hoe sympathiek de relatie overigens ook is.

De onvrijwillige verwijzing.

Anders dan in de gevallen waar de cliënt om hulp vraagt, en dus vrijwillige verwijzing mogelijk is, omdat zijn medewerking aanwezig is, ligt de situatie wanneer de cliënt tegen zijn zin wordt verwezen naar een bepaalde instantie. (Reclassering of Soc.Zaken). Hier kunnen we niet spreken van inzicht bij de cliënt, hij wordt genooddaakt of hij wil of niet.

Schrijfster zegt hier: "misschien zullen we zover moeten komen, dat we nooit iemand tegen zijn zin hulp willen geven". In aanwijsbare moeilijkheden waar vooralsnog bij de cliënt het inzicht ontbreekt, zullen we aan haar opmerking willen toevoegen: "waar mogelijk, zullen we hebben te helpen de zin van hulpverlening duidelijk te maken".

In het artikel is een voorbeeld van een maatschappelijk werkster van een bedrijf die een arbeider naar een bureau verwijst omdat hij door ziekte zijn werk niet behoorlijk kan doen. Men meent dat de oorzaak in huiselijke moeilijkheden ligt, en zonder oplossing hiervan was de arbeider moeilijk in het bedrijf te handhaven. Dat men op het bureau geen open contact met hem kon krijgen, kwam doordat de man op grond van vrees voor ontslag, en niet op grond van enig inzicht, op de verwijzing naar het bureau was ingegaan. Verwijzing in dit geval had weinig zin omdat de relatie tussen m.w. en de arbeider niet overeenstemmend was.

Vragen; ook voor de raadsman, wat we doen, en hoe, en ook waarom, brengen ons op de gedachte: "hoe leren we onszelf zien in ons werk? Zijn we autoritair, verwennend, te actief, ondeskundig?

Vragen, die bij schrijfster uitmonden in de wens naar de zo noodzakelijke supervisie waardoor ook ons de hulp wordt geboden die nodig is om "het warme hart warm te doen blijven omdat het nodig is ook zelf te ontvangen; pas dan zullen we met vreugde kunnen blijven geven".

ONZE BEELDENGALERIJ.

Ze is al tachtig, de grootmoeder. En de dochter is vijftig. Die dochter ligt ziek te bed, bij moeder thuis. De raadsman is op bezoek.

-Wel, wat doet er op, zo in bed te liggen?-

-'t Is niet best met 'r, zegt het oudje van tachtig, m'n dochter is ziek, en wat ze heeft weten we niet.-

-Zo, en de dokter, wat zegt die er van?-

-Nee, zegt de zieke, die wil me naar 't ziekenhuis hebben voor onderzoek. Maar daar gebruiken ze je als proefkonijn. Ze snijden je open, en je gaat dood.-

Ze is zwakjes, de dochter, en heeft zelf vier kinderen. Geen sterk gewas.

-Luister eens, zegt het oudje, m'n man is geopereerd. Een zoon van me, en een dochter ook. En nog een schoonzoon. En alles met dodelijke afloop. Ik vertrouw geen dokters. Opereren zeggen ze, en ze maken je dood. Ze gaat niet naar 't ziekenhuis, dat wil ik niet.-

-Ja ja, 't is wat denk ik, als je ziek bent, peinst de raadsman.

Maar 's kijken, wat denk je, gaan ze allemaal zo heen? Zijn er niet heel wat mensen die genezen door een operatie. Hoevelen zijn er gered van de dood. Zouden wij het beter weten dan de doktoren?-

-Ik vertrouw ze niet, zegt de moeder.-

-Nou moet je es goed luisteren, zegt de raadsman na enig nadenken. Je man had vroeger toch een stuk land. Hij deed toch van alles om 't vruchtbaar te maken, net als z'n buurman. Ploegen, mesten, zaaien en wieden. En gebeurde het nou nooit eens dat toch de oogst slecht was? En dat de oogst van de buurman veel beter was? Door oorzaken die je man niet kon weten, mislukte soms de oogst. Was dat nou zijn schuld?-

-Nee, dat nou niet direct- zei 't oudje.-

-Nou zit je dochter met ondragelijke pijn, die volgens de dokter met de spijsvertering te maken heeft. In 't ziekenhuis heeft hij apparaten om dit te onderzoeken. Als het nou eens een kleine storing was, zou je dochter geholpen zijn. Je weet 't natuurlijk niet, maar net al je man met z'n stuk land moet je toch proberen te doen wat je kunt. Doe je dat niet dan wordt 't alleen maar erger. Toen je man een slechte oogst had, zocht hij toch ook naar nieuwe middelen?-

-Ja nou, hij kreeg betere vruchten en meer opbrengst. 't Is jammer dat hij nou de tijd van dubbele opbrengst niet meer kan meemaken.-

-Zeker, da's jammer. Je zieke dochter heeft een jongen van 11 jaar die de beterschap van z'n moeder nog wel kan meemaken.-

-'t Is misschien niet goed, maar wat doe je in mijn geval.-

-Doen wat mogelijk is, wat je kunt. En je leeft niet alleen voor je zelf, ook voor je kinderen.-

-Ik zeg nog niet wat er moet gebeuren, dat moet ik eerst nog eens verwerken. Dat voorbeeld begrijp ik wel goed, maar 't is natuurlijk dat je bang wordt, wanneer er over een ziekenhuis wordt gesproken.-

-En dat kan ik best begrijpen. Ik dwing jullie niet, je moet het zelf kunnen zien wat je moet doen.-

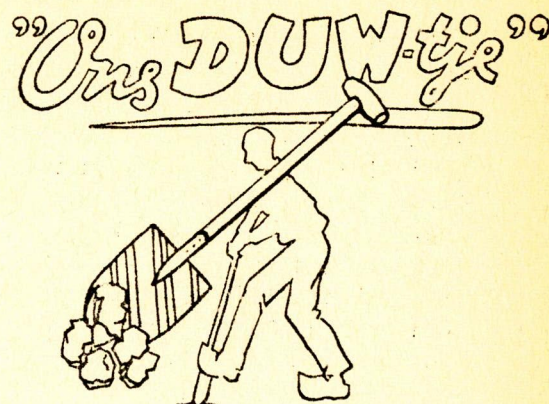
-Ja maar, dat is 't nou. Wij kunnen er zo over praten en dat heeft een mens toch wel eens nodig. Als ze zo bij je komen en zeggen wat er moet gebeuren, dan durf je niet en ben je bang dat 't weer mis gaat.-

-Nou, met wat echte belangstelling voor mekaar komen we toch een heel eind zou ik zeggen, om elkaar te kunnen vertrouwen. En kijk, dan is het soms opeens niet meer zo moeilijk als eerst om een goed besluit te nemen, wel?-

De oude vrouw heeft met dit gesprek een weg gevonden, dank zij een eenvoudig, haar aansprekend, voorbeeld. De dochter werd opgenomen in het ziekenhuis en behandeld.

Dat de behandeling gunstig resultaat had is een feit, dat echter tevoren niet vaststond en los staat van de genomen beslissing.

-o-o-o-

TIEN RADIOLEZINGEN EN HUN GEBRUIK IN DE KAMPEN. III.

Wij Humanisten.

Of de lezing "Wij Humanisten" voor gebruik geschikt is? Laten we dat eens nader bekijken.

Het gaat daarin o.m. over ons kleine aantal leden: 10.000. Zoals bekend, nu met meer dan duizend overschreden. En met wat gerekend komt men op ruim 50.000.

Een katholiek blad meent, dat 90% van de buitenkerkelijken toch godgelovig is, terwijl Kruyt denkt, dat er onder deze mensen slechts een te verwaarlozen groep gelovigen schuilt.

Nogal verschil in opvatting dus.

Waarom schenkt men zulk een aandacht aan ons Humanisten en aan het Humanisme, zo vraagt dan de lezing.

Een katholiek dagblad weet een antwoord: het Humanistisch Verbond wordt geleid door enige bekwame strategen. Pas wat op met deze mensen!

Daaraan is weinig toe te voegen. Het is het oordeel van een niet-medestander. Wij kunnen er nota van nemen.

Wij willen hieraan vastknopen nog een oordeel, dat de moeite van het overdenken waard kan zijn; zo samen met hen, die wij het voorhouden, wanneer het gaat over "wij Humanisten".

Op één onzer bijeenkomsten - van de gemeenschap D. - merkte een vrijzinnig predikant op: "bij een ziekbed, ook aan een sterfbed en aan het graf, staat gij Humanisten met lege handen; daar is U arm. Alleen de gelovige kan er steun bieden; hij is niet arm."

Nog een voorbeeld. Op een andere bijeenkomst zei een katholiek: "wel neen, U heeft de waarheid niet. Die bezitten alleen wij."

Tenslotte nog een geval, dat dezelfde geest ademt:

Een gemeenteraad op het platteland vergadert. Het gaat over steun aan een te stichten Dorpshuis. "Niet steunen" zegt een gereformeerd lid van de Raad. "Wij gereformeerden stellen geen prijs op een Dorpshuis. Bij het stichten van zo'n gebouw gaat het enkel om "brood en spelen."

Wat moet wel de reactie zijn, die dergelijke uitlatingen in ons te weeg brengen?

Ons antwoord - en wij zouden dat onze hoorders willen voorleggen - luidt: deze meningen werken afstotend, ze wekken teleurstelling, althans

een onbehaaglijk gevoel. Misschien wrevel of verzet. De opmerking in de gemeenteraad is prikkelend.

En is het verder eigenlijk ook niet zo: iedere afwezigheid van instemming, van steun, van enig medebegrip, van ook maar de geringste poging tot toenadering en van mede-mens-willen-zijn met de ander, brengt verwijdering. Zoals ook het zich verheffen boven de mede-mens dat doet: - U is arm - U staat met lege handen aan het ziekbed, aan het graf. Niet U, ik bezit de waarheid. - - -

Niet waar, Vrienden, zo komen wij niet tot onze steunzoekenden! Tot hen, die belangstellen in onze mening en in ons werk. Als wij tot onze mensen gaan, pogen iets in hen wakker te maken, zijn deze pogingen gebaseerd op het leven, zoals dat in ieder mens gegeven is. In zijn velerlei variaties. De gegeven voorbeelden wijzen met hun exclusieve meningen naar zeer bepaalde handelingen, die men moet verrichten, om door deze - voorgeschreven en zonder meer aanvaarde - handelingen dichterbij het "enig ware". Zoals er eveneens is een zeer bepaald gebouw, een eveneens zeer bepaalde plaats, waar deze duidelijk omschreven handeling verricht dient te worden.

Wij kiezen een andere plaats en andere handelingen. Zien de fouten in onze arbeiders, als in ons zelf. En zien verschillende wegen, die steun kunnen brengen. Waarbij deze hoofdweg zich dikwijls duidelijk aftekent: ga bij ze zitten; naast hen staan. Zoek naar wat verbindt; naar het goede, naar menselijke gedachten, gevoelens en daden, hoe eenvoudig deze dan ook mogen zijn.

En nader deze mensen hoffelijk, dus rustig. Als op school de kleuter en iedere leerling, tot en met die van de middelbare school, tegemoet getreden dient te worden.

"Er zijn alleen maar slechte en heel slechte mensen", aldus de arbeider, die naast mij zat. Het was in een rehabilitatiekamp. Een vertrouwelijke hand op z'n schouder en een eenvoudige, duidelijke vraag: "En waar reken je mij dan bij?" bracht verlegenheid.

Een felle opmerking, om hem aan te tonen, dat hij er helemaal naast was, zou hem geplaatst hebben in een strijdhouding. Hem - als bij een debat - hebben doen volharden in zijn agressieve houding van -ik-weet-het-alleen; ik heb de waarheid.

Waarvan hij nu - althans een ogenblik - afstand deed: er stelde iemand vertrouwen in hem. De hand en de vraag vertelden hem: "Jij meent het zo niet, vriend; jij deelt mij niet in bij één dezer groepen!"

Deze man wist heel zeker - later bleek dat wel - dat wij iets in elkaar hadden ontdekt, dat helemaal niet slecht was; wel gewoon goed, menselijk goed was.

Al enige malen, bij mijn vertrek, opende hij voor mij de deur; "pas op, het trapje; m'nheer. 'k Draai voor U even 't licht aan" - - -

"Fijn, jong; dankje wel voor/hulp; nu kan ik mij verder wel redden - - -

Dat alles, en nog veel meer heb ik ze later voorgehouden, toen ze wat zwartgallig deden en zichzelf weer e's "niks" voelden. - "Och m'nheer, wij kletsen vaak maar wat" - - -

Zou dit dan onze kracht kunnen zijn en toch nog onze "strategie" kunnen betekenen?

't Is geen aardig woord. Ik geloof in deze ook helemaal niet in die "strategie". Nog minder in de "strateeg".

Is het niet veelal zo: wij hebben het gevoel, dat wij dit werk kunnen en ook moeten doen. Het daarom ook aandurven. En er ons Humanisme in bele-

ven en dus ons mens-zijn. Ons Humanisme, dat wil begrijpen en iets wil doen.

Begrijpen. Wat? Eigenlijk alles.

Deze arbeider, de mens. Ook de plant, het dier, de vogel en de bloemen; de keisteen en de sterrenhemel; ook de zee, de aarde, de kosmos trachten wij te begrijpen.

Maar, mannen, wij weten d'r nog zo'n beetje van; wij Humanisten. Ook van onze medemens en van jullie. En van de steun, die wij elkaar kunnen geven. Wat wij nodig hebben is dit: - en 't schijnt zelfs het enige middel te zijn om samen iets te bereiken - wij moeten met elkaar praten en nauwkeurig onze gedachten kenbaar maken. Vooral trachten los te komen van voorstellingen, die wij maar zo zonder meer hebben overgenomen. Duidelijk zeggen, wat wij precies menen en kunnen verantwoorden.

Ik bezoek nogal eens een zieke. Hij is goed gereformeerd kerkelijk. De dominee komt er geregeld en spreekt hem van zijn God; ik praat met hem over het leven. Hij is een zeer verstandig man en vindt het prettig samen een gesprek te voeren over menselijke bemoeienissen en drijfveren.

- - - "e's terugkomen" zegt hij.

Strategie? Och kom.

Ik leid nogal eens een begrafenis. Men wil dat zo in onze provincie, waar de buitenkerkelijkheid nogal groot is. En vooral, wanneer de overledene daartoe vooraf de wens te kennen gaf.

En nu is het merkwaardig: tal van kerkelijken onder de hoorders vinden in zo'n leiding een goede bevrediging. Er wordt van mens tot mens over het leven gesproken; ook over de dood. En dus over het mysterie.

Strategie onzerzijds? Och kom.

En nu zijn wij verder ook wel genoodzaakt het een en ander voor onze arbeiders te formuleren als gedaan wordt onder "Practisch Humanisme" (blz. 10 brochure) Doch voor ik deze lezing uitreik zou ik eerst graag nog een voorbeeld geven: - - -

"Vrienden, luister e's. Mijn gelovige vriend stapt over de heg, die onze tuinen scheidt: wacht man, 'k zal even helpen".

En later kom ik over de heg: wacht even, 'k kom helpen. - - -

Nog weer later is er ongeveer dit gesprek. Helpt U mij, omdat U christen is en Uw christenplicht U daartoe aanzet?

Antwoord: wel neen man; U helpt mij ook niet, omdat U humanist is. Wij doen dat omdat wij mensen zijn en geen dieren. Er is iets in ons, dat ons aanzet dit te doen. - - -

Vrienden, zou het ook zo kunnen zijn, dat ons Humanisme zo erg eenvoudig is en daardoor wat lastig wordt voor hen, die tot heden deugdzaamheid betrachten, om Gode te behagen; omdat Hij het voorschrijft, er toe dwingt of "in en door ons werkt"?

Terwijl de Humanist alleen maar uit menselijke behoefte, uit innerlijke drang en geleid door een gerijpt inzicht, onder toezicht van zijn redelijk denken tracht goed, waar en oprecht te zijn?

Samen nog fouten makend ook; allernaarste fouten, stomme fouten soms. Echt menselijke misslagen.

Om het uiteindelijk te proberen het gewoon te zeggen; zo onomwonden, zo eerlijk mogelijk, hoe het toch maar precies is - volgens U en mij althans.

Lastig? Misschien.

Neem nu verder deze lezing eens onderhanden. Dan zeggen we het soms toch weer te ingewikkeld, te moeilijk.

Moesten wij zo onder elkaar e's over praten, waar we "streepjes" bij plaatsen. Vooral die "uitdaging van onze tijd en enkele uitdrukkingen onder "Practisch Humanisme" vragen meer dan gewone aandacht.

Raadsman D. Dijkstra.

UIT DE BELEVENISSEN VAN EEN RAADSMAN.

Iets heel gewoons.

Is de plaats van handeling U niet bekend, de tijd waarin ons spel speelt heeft minder Uw belangstelling. Het was tegen Kerst, maar we leven snel en knipogen reeds tegen het voorjaar.

Plaats van handeling: een ziekenhuis op een eiland.

Hoofdpersoon: een arbeider uit 't hoge Noorden, 400 KM van huis.

Medewerkers: een onbegrensd aantal van hoog tot laag.

Leuk, zijn naam mag iedereen weten, maar wat doet die er toe?

Minder leuk is dat-ie op zekere dag in elkaar zakte met gevolg van spoed-opname. Een ziekenhuis met zorgzame staf. Eén patiënt méér tussen de witte lakens in eenzaam verlangen naar vrouw en kinderen op verre afstand. Maagbloeding; gedoemd tot weken rust.

Hij is niet kerkelijk, en onze bezoeken blijken waarde te hebben in de geringe afwisseling. Zijn vrouw komt enige dagen over. De mannen van zijn kamp bezoeken hem om beurten, evenals de beheerder van 't kamp. Een bloeiende plant getuigt van aller belangstelling; wat anders mag hij niet hebben.

Je praat heel makkelijk naast het bed, als bezoeker.

Och, een paar weken tekenen een patiënt niet als ongeneeslijk. In vergelijking zijn we altijd beter af dan anderen. Maar ieder heeft zijn situatie te verwerken, en dat kost moeite. Vooral de eerste weken had hij redeloze plannen om eigenbenig weg te kuieren, maar ook de tijd heeft een eigen methode om het opstandige te sussen.

Zes weken verstrijken en de huiselijkheid van de kerstdagen spiegelt zich af. Eenzelfde verlangen dat geldt voor kerkelijke en niet-kerkelijke mensen. De medicus beslist: naar huis, als hij wil, thuis na-kuren en daarna ..., ja dat 's nog niet zeker.

Je denkt heel makkelijk in je bed, als patiënt.

En de gekoesterde gedachte is zo goed als de werkelijkheid: nog enkele dagen, dan is 't Kerst. Maar de instelling die het auto-vervoer zou moeten bekostigen oordeelt anders; terecht. Een verplaatste patiënt is nog geen ontslagen patiënt, dus wachten. De kosten zijn veel te hoog. Hoewel, de patiënt is vrij om te gaan, ook wanneer hij bus, boot, en trein neemt.

Is dat verantwoord? 't Is zeer moeilijk, vooral als de rode Groninger kop boven de dekens bikkelhard koerst op de uitspraak: voor Kerst ga ik weg.

Twee dagen nog, en een verwachting in duigen.

Harde noten buiten het ziekenhuis onder mekaar, of de kerel belazerd is zich in een hossende bus te wagen. Vriendelijke klanken aan de sponde, belicht met 't blikkerend spiegeltje der verantwoordelijkheid.

De intrige krijgt een tuimelend tempo. 's Avonds zoeken we hem weer op, letterlijk met de bedoeling hem "eronder" te houden. "Zaterdagmorgen ga ik weg", klinkt het tegen onze bedenkelijke gezichten. De vent lacht als nie-maals tevoren. "Na Uw ochtendbezoek schreef ik mijn vrouw dat ik tóch zou blijven. Later komt de zuster die me vertelt dat ik gehaald word met een auto uit Groningen". We lachen mee, blij en pijnlijk. Als 't nou wéér niet waar is, wie staat er dan naast 't bed om 'm weer op te jatten?

In 't kamp blijken er telefoontjes gewisseld te zijn over en weer. Zeeland, den Haag, Groningen, en de beheerder organiseert een centrale hulppost. De kosten? Maar f.100.--, en bijna wordt de inschrijving op de kameraad overschreden. Werkgever, kamparbeiders en anderen brengen 't bedrag bijeen.

Vóór Kerst rijden we huiswaarts, met bus, boot en trein. En de Groninger rijdt ook, tussen eigen wielen, die ook een beetje van hen allen zijn die hem huiselijke dagen toewensen.

Hiermee valt het doek over een onbelangrijk voorval; zo zijn er legio, nietwaar?

Iedereen weet hier wie de man is; en weet U het niet?
Tenslotte zijn we het immers zelf. Op de meest onverwachte momenten!

d'See-Uyl.

-o-o-o-o-

GEESTELIJKE RAADSLIEDEN.

Het H.B. benoemde tot geestelijk raadsman voor de arbeiderskampen voor de tijd van één jaar, eindigend 1 maart 1957 :

N. Peetoom boer West Friesedijk 50, Winkel (N.H.).

De volgende raadslieden hebben zich teruggetrokken:

A. Dekker te Vlissingen (voor de arbeiderskampen)
en
R. Matthijsen te Oss (voor de gedetineerden).

-o-o-o-o-

NIEUWS UIT EN OM DE KAMPEN.

De strenge winter heeft in de februari-maand het werk in alle kampen stilgelegd. Anders dan in andere jaren, waarin de kampen soms tot drie-maal toe vanwege onwerkbaar weer werden gesloten en weer geopend, was er ditmaal echter maar één enkele, zij het vrij lange onderbreking. Na de vorst- en sneeuwperiode zijn alle kampen weer tegelijk gaan draaien.

Van de winterpauze is een nuttig gebruik gemaakt. Op de avonden die anders voor het kampbezoek zouden zijn gebruikt, zijn in verschillende delen van het land regionale raadsliedenconferenties gehouden, waarin we ons hebben verdiept in vragen van methodiek en achtergrond van ons geestelijk werk. Raadsman Dijkstra gaf in een serie avonden aan een groep raadslieden uit het noorden van het land inzicht in "het menselijk gedrag", nauw aansluitend bij wat we regelmatig in de praktijk ontmoeten. In dikwijls diepgaande besprekingen hebben we de theorie aan de praktijk getoetst. Als hand-leiding werd gebruik gemaakt van het boek van Prof. Dr. H.A. Overstreet: Over onszelf. Het boek is voor leden van de Wereldbibliotheek tegen de uitzonderlijk lage prijs van f. 2.50 verkrijgbaar. Ook voor niet-leden is het tegen de eveneens verlaagde prijs van f. 4.90 verkrijgbaar. Aanbevolen!

Kort na de heropening na de vorst zijn de kampen Sluis 12 in de Peel en Lakeweg in het Land van Vollenhove opnieuw gesloten. De bezetting werd te klein en de arbeiders zijn naar andere kampen overgegaan. Daardoor kwam raadsman v.d. Wulp weer op non-actief. Raadsman Wassenaar ging van kamp Lakeweg naar kamp Pikbroek over. Daardoor kreeg raadsman Sieders volgens zijn wens een poosje vrij.

DE LEVENSKIJK EN LEVENSHOUDING VAN DE BRITSE ARBEIDER. (II)

Wij zullen nu trachten weer te geven wat Zweig bij zijn onderzoek naar hoe de Britse arbeider het leven bekijkt en ervaart, vond.

Wat dunkt U van het leven?

Wanneer men een arbeider vraagt, wat hij van 't leven denkt, dan antwoordt hij meestal: " 't Leven is wat je er zelf van maakt". Dit is dan niet bedoeld in de positieve zin met de nadruk op: "wat je er van máákt, maar meer in de negatieve zin van: "Je kunt van je leven ook een hel maken, als je niet oppast" en "Je kunt je leven gauw verknoeien, als je niet op je hoede bent". Toch heeft het ook de actieve betekenis van "Je moet het leven aanvaarden zoals het is, en er dan het beste van maken". Aan het lot of noodlot kent hij een grote plaats toe, maar men is toch vrij algemeen van mening dat men, binnen de grenzen van de omstandigheden, van het leven moet maken wat er van te maken is. Ook als je dieper op de vraag ingaat en hem plaatst voor de situatie van ziekte, of arbeidsongeschiktheid door een ongeluk of iets dergelijks, dan nog houdt hij dit vol. Een arbeider drukte het algemeen gevoelen tekenend en representatief voor de algemene houding uit door de uitdrukking: "Het leven is wat je er zelf van maakt" te vervangen door "Het leven is wat je van de omstandigheden maakt". "Je kan je lot niet ontlopen, maar je kunt de angel er uit trekken", zei dezelfde man. En "Iedereen heeft moeilijkheden op z'n tijd".

Dezelfde opvatting treft men in tal van andere uitspraken aan; als men een arbeider naar zijn levenservaringen vraagt, krijgt men dikwijls ten antwoord: "O, de gewone dingen. Het leven heeft z'n ups en downs en 't belangrijkste is, dat je je hoofd er bij houdt". "Je kunt geen ogenblik verslappen", zei een tuinman. "Altijd moet je op je hoede zijn. Het onkruid groeit overal en altijd. Als je aan de duivel geloofde zou je zeggen dat hij altijd in de buurt was".

Men neemt de dingen, die niet van vandaag op morgen te veranderen zijn, zoals ze zijn. Dat wil niet zeggen dat men er passief in berust, maar dat men ze actief in het leven opneemt. De collectieve mening komt weer in een aantal regelmatig gebruikte gezegden tot uitdrukking: "Leer je te schikken in wat toch niet veranderd kan worden". "Anderen zijn er slechter aan toe". "Denk liever aan wat je hebt, niet aan wat je tekort komt". "Klaag niet en houd je narigheid voor jezelf" enz.

Of, zoals een man het zei: "Als je een half glas bier hebt, let dan op de helft die gevuld is en kijk niet naar de lege helft. Dat is 't geheim".

Wij geloven niet een dergelijke adaptatie van de ongunstige levenservaringen de algemene geestesgesteldheid ook van onze kamparbeiders te mogen noemen. Daar ontmoeten we veeleer afwijzing en negativisme. Het antwoord op de vraag: "Wat denkt U van het leven?" zal zeker niet overwegend zijn: 't Leven is wat je er van maakt", maar veeleer: "Niet veel goeds" en " 't Is maar een rotzooitje". En 't komt ons voor dat dit dieper geworteld zit dan in de Nederlandse behoefte om "te kankeren".

Overigens valt het ons op, dat Zweig nergens rept van een godsdienstig element in de tot uitdrukking gekomen levensaanvaarding. Geen der arbeiders spreekt in deze zin. 't Is veel meer onbewust humanistisch gefundeerd. Er is een stuk "trouw aan de situatie" in gerealiseerd, al blijft het daarin teveel steken en is men aan

actieve ontplooiing met als uitgangspunt de gegeven menselijke situatie niet toe.

Een zekere levenswijsheid en levensaanvaarding die men bij onze arbeiders minder aantreft, bleek ook uit de antwoorden op een volgende vraag die Zweig stelde. Maar we herhalen: het levensgevoel blijft naar onze smaak toch te veel steken in de passiviteit, in een soort berusting en levensontkenning. Het leven wordt onvoldoende actief tegemoet getreden, de levensproblematiek onvoldoende in positieve zin verwerkt.

Soms, zo zegt Zweig, stelde ik de vraag wat naar de mening van de arbeiders nu wel het belangrijkste was in 't leven, een nogal dwaze en ook te algemeen gestelde vraag, maar bedoeld om uit de antwoorden een zekere orde van waarden te ontdekken. De meeste reacties daarop waren van de volgende aard: "Gezondheid en tevredenheid". "Houd jezelf fit en wees opgewekt, of zorg dat je je eigen zaakjes in orde hebt en bemoei je niet met andermans zaken". Een keukenknecht zei: "Een goede gezondheid en een vrolijk gezicht. Met een lach kom je een heel eind". Een oude arbeider gaf mij ten antwoord: "Houd jezelf in goede conditie en wees vriendelijk voor jezelf en voor anderen". En hij voegde er aan toe: "Als je je ongelukkig voelt, blijf dan niet thuis en sluit je niet in jezelf op, maar begeef je onder de mensen. Zij zullen je er op de een of andere manier overheen helpen".

Lichamelijke, geestelijke en morele gezondheid hebben een grote betekenis. De arbeider heeft al vroeg geleerd, dat je "niet overal over moet piekeren" en "dat je je opgewektheid moet bewaren. Ook als het je tegen zit". Een oudere arbeider gaf de raad: "Zet een blij gezicht en lach, zelfs als je zou willen huilen. En zelfs als je het gevoel hebt dat je dood gaat, doe alsof je je goed voelt en ga door alsof er niets aan de hand is". "U weet het", zo voegde hij eraan toe, "Lach, en de wereld lacht met U mee, maar huil en je huilt alleen".

"Niet bij de pakken neerzitten", dat is een andere uitdrukking, die telkens weer opduikt in de gesprekken over 't leven en zijn zwarigheden. "Trek je er niets van aan en ga niet bij de pakken neerzitten". "Als je je ongelukkig voelt, doe alsof er niets aan de hand is en ga gewoon door". "Met een opgewekt gezicht en een lach is de helft gewonnen".

"Je moet niet alleen opgewekt zijn voor jezelf, maar ook voor je omgeving, want als je zelf somber bent verspreid je ook somberheid om je heen", zei een man.

De arbeiders verdelen de mensen dikwijls in twee soorten: gelukkige en ongelukkige. Een gelukkig mens is een blijmoedig en tevreden mens. Hij straalt zijn blijmoedigheid op zijn omgeving uit. Een ongelukkig mens is de lamenteerderige, prikkelbare en ontevreden mens, die ook zijn omgeving ongelukkig maakt.

(Wordt vervolgd)

=====